



STORTINGET

Representantforslag 150 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Tore Storehaug og Geir Jørgen Bekkevold

Dokument 8:150 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Tore Storehaug og Geir Jørgen Bekkevold om evaluering av seksårsreformen og en skolestart på barns premisser

Til Stortinget

Bakgrunn

I 2017 var det 20 år siden reform 97 ble innført. En av de store endringene i denne reformen var at seksåringene ble tatt inn i skolen. I tillegg ble den obligatoriske skolegangen økt fra ni til ti år, og det ble innført en ny læreplan der det beste fra barnehage og skole skulle prege innhold og arbeidsmåter for de yngste barna helt opp til fjerde klasse. Intensjonen i reform 97 var at lek og pedagogikk fra barnehagen skulle prege de yngste barnas skolehverdag. Antallet barn i hver første klasse skulle ikke overstige 18, og det skulle være to lærere. Det var også en åpning for at barnehagelærere kunne undervise i 1. klasse og opp til 4. klasse hvis de hadde relevant etterutdanning. Barnehagelæreren var viktig for å sikre at det beste fra barnehagen ble tatt med inn i skolen, og skulle kunne undervise elevene de fire første årene.

Forutsetningene og intensjonen som lå til grunn for å innføre seksårig skolestart, ble i Kunnskapsløftet i stor grad fjernet. Ved Kunnskapsløftet skulle leseopplæring starte i 1. klasse, og barnehagelærerens rolle ble betydelig mindre enn i reform 97. Forståelsen av at små barn lærer gjennom lek, forsvant i stor grad ut av skolen.

Intensjonen var at skolen skulle tilpasse seg de små barna, og ikke at små barn skulle presses inn i skolens

system. Forslagsstillerne er bekymret for at det i dag er det siste som er tilfellet, og mener det er behov for en evaluering av hva dagens skolesystem gjør med barna våre, og hvilke konsekvenser tidlig skolestart og mindre lek har for læring, trivsel og utvikling.

Skolen skulle ha tid og mulighet til å gi barna en god og myk overgang fra barnehagen, mens barnehagen skulle fortsette å være preget av lek og lite læringstrykk.

Ingen læringseffekt

20 år etter at norsk skole gikk igjennom en av de største reformene noensinne, som har endret barndommen til norske barn betraktelig, er det lite kunnskap om hvilken effekt dette har hatt for barna våre. Det finnes noe forskning på effektene av reform 97, men det er lite forskning på hva tidligere skolestart har fått av konsekvenser for elevene. På grunn av andre endringer som har skjedd i norsk skole, som for eksempel Kunnskapsløftet, vil det i dag ikke være mulig å isolere konsekvensene av tidlig skolestart fra andre endringer.

I en studie gjort av Statistisk sentralbyrå viser funnene at elever som startet på skolen som seksåringer, ikke har bedre karakterer eller høyere gjennomføringsgrad på videregående. Studien tok utgangspunkt i det første kullet med seksåringer i 1997 og gjorde en sammenligning av de barna som ville blitt sendt i barnehagen, og dem som ville blitt holdt hjemme dersom reformen ikke var blitt gjennomført.¹ Forskerne fant ingen læringseffekter av innføringen av skolestart for seksåringer, og sier at man fortsatt vet for lite om hvordan man best legger til rette for de minste barna. Blant annet gjelder det effektene av tidlig skolestart på for eksempel

1. <https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/DP/dp695.pdf>

trivsel og atferd, men igjen kan dette være vanskelig å skille fra andre endringer som har skjedd.¹

Det er behov for å samle kunnskap man har om effektene av skolestart for seksåringer og endringene som kom for de minste barna gjennom Kunnskapsløftet. Forslagsstillerne mener det også er behov for mer forskning på hva disse endringene i norsk skole har ført til for elevene, og hvordan en best legger til rette for de minste barna i skolen.

Aktuelle problemstillinger

I den skolepolitiske debatten er det noen problemstillinger som dukker opp, og som det fra ulike hold pekes på tidlig skolestart som en mulig årsak til. Det er nødvendig at man ser nærmere på dette og eventuelle sammenhenger med seksårsreformen.

En av disse problemstillingene er at flere gutter enn jenter sliter med skolen og faller fra. En årsak til dette kan være at gutter modnes senere enn jenter, og at dagens skolesystem dermed ikke ivaretar deres behov for fysisk aktivitet og læring gjennom lek. Det er satt ned et eget utvalg for å se på kjønnsforskjeller i skolen, og forslagsstillerne mener at det er nødvendig at det også sees på i lys av endringene som kom med seksårsreformen og Kunnskapsløftet.

Det økende antallet diagnoser på norske barn kan også ha en sammenheng med tidlig skolestart og et skolesystem som ikke er tilpasset barnas måte å lære på. Forskning fra Folkehelseinstituttet (publisert i 2017) viser at barn født sent på året oftere får en ADHD-diagnose enn barn født før sommeren.² Studien viser at gutter født sent på året har 40 prosent større sannsynlighet for å få ADHD-legemidler enn gutter født tidlig på året. Forskerne fant samme mønster for jenter, men der var ikke forskjellene like store. Det påpekes at det ikke er grunn til å tro at barn født sent på året er sterkere biologisk disponert for ADHD eller er utsatt for spesielle miljøfaktorer sammenlignet med andre barn, men at det er forskjell på modenhet, og at det kan føre til at barn født sent på året har større utfordringer enn de som er født tidlig på året med å sitte i ro og innrette seg etter skolens systemer.³ En amerikansk studie fra Michigan State University utført i 2010, konkluderte også med at de yngste og minst utviklede barna i sine årskull oftest ble feildiagnostisert med ADHD.⁴

Det er også debatter i fagmiljøer rundt konsekvensene av at en del av barna starter for tidlig med formell læring, mye stillesitting og for lite tid til fri lek, og om de

yngste barna i et kull lærer mindre enn de som for eksempel er født på våren og dermed fylt seks år ved skolestart. Barna kan da utvikle aversjon mot læring og manglende interesse, engasjement og motivasjon når de ikke opplever mestringsfølelse i møte med økt læringspress.⁵

Forslagsstillerne vil også peke på utviklingen man har sett i hvordan overgangen mellom barnehage og skole skal være. I dag ser en at barnehagen skal bli mer og mer skoleforberedende, og at læringstrykket har økt betraktelig. Dette gjøres blant annet gjennom strammere organisering av barnas tid og pedagogisk intervensjon i barnas lek. Dette gjør at læringstrykket starter allerede før barna skal inn i skolen.

Helhetlig gjennomgang av de første skoleårene

Forslagsstillerne mener det er behov for å evaluere effektene av seksårsreformen. Forslagsstillerne mener at intensjonen med skolestart for seksåringer bør ivaretas bedre enn i dag. Det er derfor behov for en helhetlig gjennomgang av innhold og organisering av de første skoleårene, og særlig det aller første. Pedagogikken som brukes, må være tilpasset barnas modenhetsnivå og kunnskap om hvordan små barn lærer. Dagens fokus på kartlegging og læringstrykk på ferdigheter som lesing, skriving og regning må evalueres og vurderes opp mot kunnskap om hvordan barn lærer. Forslagsstillerne mener denne evalueringen må gjøres av en uavhengig instans, og at den må ha en bred tilnærming til hvilke elementer som evalueres. Skole handler ikke bare om læringseffekter, men også om trivsel og dannelse, og skolen skal være et sted hvor man ser hele mennesket.

Barns medvirkning må ivaretas

Siden 2000-tallet har den norske lovgivningen utviklet seg mye hva angår barns rettigheter. I mai 2014 fikk Grunnloven en ny bestemmelse (§ 104). Den sier blant annet:

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling. Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.»

Spørsmål om hvordan man organiserer og gjennomfører skoledagen for barn, har stor innvirkning på barns livskvalitet. I en gjennomgang av innhold, målsetting og organisering av de første skoleårene, bør derfor barns medvirkning ha en tydelig plass. Dette vil bidra til å utvikle den norske forvaltningspraksisen i tråd med intensjonen i Grunnloven.

1. <https://www.dagsavisen.no/innenriks/skole-for-seksaringene-har-hatt-null-effekt-1.391674>
 2. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1403494817708080>
 3. <https://forskning.no/2017/05/mest-adhd-blant-desember-barna>
 4. <http://msutoday.msu.edu/news/2010/nearly-1-million-children-potentially-misdiagnosed-with-adhd/>

5. <http://barnehage.no/forskning/2017/06/seksarsreformen-20-ar-etter-gi-seksaringene-forskolen-tilbake/>

En uavhengig evaluering av de yngste barnas utdanningstilbud må også inneholde solid kunnskap om hvordan barn selv opplever sin skolehverdag. Det finnes i dag forskningsmiljøer som har kunnskap om og erfaring med å bruke barn som informanter. Slik forskning må ha en plass i arbeidet med bedre å forstå hva slags utdanningstilbud man bør tilby barn i småskolen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ekstern og uavhengig evaluering av konsekvensene av seksårsreformen med vekt på målsetting, innhold, elev- og læringssyn og organisering og på egnet måte komme tilbake til Stortinget med resultatet av evalueringen.

28. februar 2018

Hans Fredrik Grøvan

Knut Arild Hareide

Olaug V. Bollestad

Tore Storehaug

Geir Jørgen Bekkevold

